

után nem hivatalosan tudtukra adták, hogy a zsidó gyerekeknek módjuk lesz Palesztinába menni. *RLB*, 385. és 395–397. dok. Lásd továbbá Lévai, *Fehér könyv, i. m.*, 112–113. o.

108. *RLB*, 400–404 dok. Lásd továbbá *NA*, T–123. mikrokópia, 4203 tekercs, K209276–209285. felvétel.

109. John G. Winantnak, az Egyesült Államok londoni nagykövetének 7394-es sz., 1944. szeptember 8-i távirata az Egyesült Államok külügyminiszteréhez.

110. Hull külügyminiszternek a McClellandtól kapott értesülések alapján a londoni nagykövetséghez intézett 7998-as sz., 1944. szeptember 30-i távirata.

111. Steinhardt nagykövet 1944. október 30-i, 2077-es sz. távirata az Egyesült Államok külügyminiszteréhez.

112. Ezt a Kemény külügyminisztériumi hivatalában tartott október 31-i találkozón fogadták el, amelyen részt vett Ferenczy alezredes, és a svédeknek képviselő Raoul Wallenberg. Szatmári, *Bericht*, 13. o.

113. *RLB*, 389–390. és 393. dok.

114. *Uo.*, 399. dok. Kaltenbrunnert nyomban értesítették Veesenmayer táviratának tartalmáról. *NA*, T–120. mikrokópia, 4355. tekercs, K213435. filmkocka. Lásd továbbá Lévai, *Fehér könyv, i. m.*, 120–126. o.; *Zsidósors Magyarországon*, 311–316., 332–341., 359–360. és 367–368. o.

115. Ehrenpreis 1900–1914-ig Bulgáriába, azelőtt Horvátországban működött (1896–1900). Lembergben (Lvov) született 1869-ben. 1914-től Svédország főrabbi-ja volt. Stockholmban halt meg 1951-ben.

116. A dán zsidók megmentéséről lásd Hilberg: *The Destruction of the European Jews, i. m.*, 357–363. o., és Leni Yahil: „The Uniqueness of the Rescue of Danish Jewry.” *RAH*, 617–625. o. Lásd továbbá Yahil: *Hatzala ha'yehudim be'Dania* (A dániai zsidók megmentése) c. munkáját, The Hebrew University and Yad Vashem, Jerusalem, 1967.

117. Lásd Sztójay június 27-i feljegyzését Veesenmayerhoz a 25. fejezetben, „A koronatanács június 26-i ülése c. részben. A feljegyzés Jungerth-Arnóthynek a minisztertanácshoz szóló beszámolóján alapult. Részleteket lásd Lévai, *Fehér könyv, i. m.*, 60–71. o.

118. Az eredeti terv Oscar Bernadotte grófnak, a Svéd Vöröskereszt elnökhelyettesének kinevezését kérte. Jungerth-Arnóthy attól tartván, hogy a németek nem adnának a grófnak átutazó vízumot, dr. Langlet kinevezését javasolta, aki már Budapesten volt. Dr. Langlet kinevezése egy július 4-i szóbeli jegyzéken alapult, amelyet tíz nappal később írásbeli feljegyzés követett. Ambrózy Gyula, Horthy kabinetirodájának főnöke tudomásul vette a kinevezést, és július 25-én ígéretet tett az együttműködésre. *Uo.*, 167–170. o.

119. Langlet professzor aktív részese volt gyermekotthonok felállításának és védőiratok szétosztásának is. Tevékenységének részleteiről lásd *Verk och dagar i Budapest* (Munka és napok Budapesten) c. munkáját, Wahlstrom Widstrand, Stockholm, 1946, 221. skk. o.

120. A táviratnak, valamint Horthy július 10-i válaszána szövegét lásd *Vádirat*, 3:58–60. o.

121. A Hábórus Menekültügyi Hivatal 17-es sz. távirata Johnsonnak és Olsennek.

122. Valentin professzor beszámolóját lásd „Rescue and Relief Activities in Behalf of Jewish Victims of Nazism Scandinavia” c. munkáját, *YIVO Annual of Jewish Social Science*, New York, 8, 1953: 224–252. o.